

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Jana Filipa (soudce zpravodaje) a soudců Jaromíra Jirsy a Jiřího Zemánka o ústavní stížnosti stěžovatelky obchodní společnosti **BUAK Bauarbeiter-, Urlaubs- und Abfertigungskasse**, sídlem Kliebergasse 1A, 1050 Vídeň, Rakouská republika, zastoupené Mgr. Janem Šafránkem, advokátem, sídlem Na Příkopě 859/22, Praha 1 – Nové Město, proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 10. dubna 2019 sp. zn. 20 Co 326/2018, usnesení soudního exekutora Mgr. Pavla Preuse, Exekutorský úřad Praha 8, ze dne 5. září 2018 č. j. 204 EX 6059/18-29 a pokynu Okresního soudu ve Znojmě ze dne 5. září 2018 č. j. 8 EXE 122/2018-17, za účasti **Krajského soudu v Brně** a **soudního exekutora Mgr. Pavla Preuse, Exekutorský úřad Praha 8**, jako účastníků řízení, a obchodní společnosti **K.S.H. group s. r. o.**, sídlem Chlupice 273, Hostěradice, jako vedlejší účastnice řízení, takto:

I. Usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 10. dubna 2019 sp. zn. 20 Co 326/2018 bylo porušeno ústavně zaručené základní právo stěžovatelky na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

II. Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 10. dubna 2019 sp. zn. 20 Co 326/2018 se ruší.

III. Ve zbývající části se ústavní stížnost odmítá.

Odůvodnění

I.

Skutkové okolnosti případu a obsah napadených rozhodnutí

1. Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) se stěžovatelka domáhá zrušení v záhlaví uvedených rozhodnutí, přičemž tvrdí, že jimi byl porušen zákaz diskriminace zaručený čl. 3 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a zasaženo do jejího práva na spravedlivý (sc. řádný) proces zaručeného čl. 36 odst. 1 Listiny i práva vlastnit majetek zaručeného čl. 11 odst. 1 Listiny.

2. Okresní soud v Znojmě (dále jen „okresní soud“) dne 5. 9. 2018 pod č. j. 8 EXE 122/2018-17 v exekuční věci stěžovatelky (jako oprávněné) proti vedlejší účastnici (jako povinné) pověřil soudního exekutora Mgr. Pavla Preuse (dále jen „soudní exekutor“) vedením exekuce k vymožení pohledávky ve výši 13 023,25 eur s úrokem ve výši 202,66 eur a pro náklady předchozího řízení ve výši 1 819,96 eur podle rozsudku Pracovního a sociálního soudu ve Vídni ze dne 7. 6. 2017 č. j. 3 Cga 112/16k, a dále soudnímu exekutorovi udělil podle § 43a odst. 6 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění

pozdějších předpisů (dále jen „exekuční řád“), ústavní stížností napadený pokyn, aby zamítl stěžovatelčin exekuční návrh ze dne 13. 8. 2018 v části, ve které se domáhá vydání pověření k vymožení úroků z prodlení, jež jsou v pokynu blíže specifikovány, a to z důvodu, že v této části je exekuční titul materiálně nevykonatelný, neboť v něm není uveden časový údaj, do kdy je vedlejší účastnice povinna úroky hradit.

3. Na základě tohoto pokynu ústavní stížností napadeným usnesením soudní exekutor stěžovatelčin exekuční návrh částečně (ve výše uvedeném rozsahu) zamítl.

4. K odvolání stěžovatelky Krajský soud v Brně (dále jen „krajský soud“) usnesení soudního exekutora v záhlaví uvedeným usnesením potvrdil. Vyšel z toho, že je třeba postupovat podle nařízení Evropského parlamentu a Rady EU č. 1215/2012 ze dne 12. 12. 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále jen „nařízení Brusel I *bis*“) a současně podle § 37 odst. 2 písm. b) exekučního řádu, načež ze skutečnosti, že uvedené nařízení již s prohlášením vykonatelnosti nepočítá, vyvodil, že v dané věci nemůže být úspěšně podán návrh na nařízení exekuce podle exekučního řádu, s tím, že dané cizí soudní rozhodnutí může být vykonáno pouze soudní cestou. Poukázal přitom na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 7. 2016 sp. zn. 20 Cdo 1349/2016, ze dne 24. 10. 2017 sp. zn. 20 Cdo 3422/2017 a ze dne 16. 8. 2017 sp. zn. 20 Cdo 5882/2016 a na odbornou publikaci Bříza, P., Břicháček, T., Fišerová, Z., Horák, P., Ptáček, L., Svoboda, J.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 115-116, 767. Dále zkoumal, zda k návrhu na nařízení exekuce nebylo připojeno rozhodnutí, kterým by byl exekuční titul prohlášen vykonatelným na území České republiky, či rozhodnutí o jeho uznání, dospěl však k negativnímu závěru. Proto se již nezabýval důvody, pro něž byl exekuční návrh částečně soudním exekutorem zamítnut.

II.

Stěžovatelčina argumentace

5. Porušení zákazu diskriminace stěžovatelka spatřuje v tom, že nařízení Brusel I *bis* je předpisem přímo použitelným a novějším než zmíněné ustanovení exekučního řádu. To sice přepokládá možnost vydání prohlášení vykonatelnosti, které však uvedené nařízení Brusel I *bis* ruší a zavádí tzv. osvědčení o soudním rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (viz jeho čl. 53 a Přílohu I), s nímž exekuční řád nepočítá. Je proto třeba zvolit takový výklad, podle něhož rozhodnutí jiného členského státu Evropské unie (dále jen „EU“) musí být při předložení osvědčení vykonatelné v rámci exekučního řízení, naopak výklad krajského soudu vede k nepřípustné diskriminaci osob, u nichž je právním titulem rozhodnutí soudu jiného členského státu EU, zejména státních příslušníků jiných členských států. Krajský soud tak stěžovatelce, jak dále uvádí, neumožňuje využít exekučního řízení a nutí ji využít pouze soudní výkon rozhodnutí, v němž je povinna plnit zákonem stanovené podmínky, mj. navrhnout konkrétní způsob výkonu rozhodnutí a prokázat příslušné majetkové poměry povinného, ona však s ohledem na předmět své činnosti, rozsah své působnosti a způsob vybírání příspěvků nezná své dlužníky a není schopna o nich zjistit bližší informace, nadto zpravidla vymáhá své pohledávky na základě rozsudků pro zmeškání, takže by nebyl úspěšný případný návrh na prohlášení o majetku. Z toho stěžovatelka vyvozuje faktickou nemožnost vymožení své pohledávky.

6. Porušení právní jistoty stěžovatelka spatřuje v tom, že dosud byla v její prospěch u téhož soudního exekutora zahájena na základě osvědčení podle čl. 53 nařízení Brusel I *bis* více než desítka exekučních řízení. V této souvislosti stěžovatelka upozorňuje, že uvedený problém se netýká jen jí, ale že má celospolečenský dopad, s tím, že obstálo-li by napadené usnesení krajského soudu, muselo by to při zachování právní jistoty a předvídatelnosti soudních rozhodnutí znamenat v dlouhodobém horizontu hromadné zastavování vedených exekucí. Navíc pokyn krajského soudu soudnímu exekutorovi a okresnímu soudu k zastavení exekuce podle stěžovatelky fakticky znemožňuje z důvodů výše uvedených výkon rozhodnutí jako takový, čímž činí její pohledávku nedobytnou, a porušuje tím její právo vlastnit majetek.

7. Dále stěžovatelka namítá, že usnesení krajského soudu je v rozporu s evropským právem, přičemž argumentuje tím, že čl. 37 odst. 1 a čl. 41 nařízení Brusel I *bis* jí zajišťují shodný přístup k výkonu jejích rozhodnutí, včetně práva na stejné podmínky výkonu rozhodnutí jako v případě vnitrostátních rozhodnutí, a že daná úprava je přímo použitelná a má aplikační přednost před zákonem. Konání řízení o prohlášení vykonatelnosti není tímto nařízením výslovně zamýšleno, a tudíž vyžadováno, jak plyne z jeho čl. 39 a bodu 26 recitálu nařízení Brusel I *bis*, přičemž vydání osvědčení je podle jeho čl. 53 přeneseno na soud, který je s případem nejlépe seznámen a nejdříve schopen potvrdit vykonatelnost rozhodnutí (judikát Soudního dvora EU C-579/17 ve věci *Gradbeništvo Korana d.o.o.*, bod 40). Krajský soud tak nerespektoval závazek České republiky plynoucí z mezinárodního práva, dopustil se diskriminace rozhodnutí soudů jiných členských států EU oproti vnitrostátním soudům a současně nerespektoval zásadu aplikační přednosti evropského práva.

8. A protože otázka možnosti vymáhání rozhodnutí jiného členského státu v České republice je otázkou evropského práva, měl podle stěžovatelčina názoru krajský soud v případě nejistoty, jak má rozhodnout, položit Soudnímu dvoru EU předběžnou otázku ve smyslu, zda je třeba rozsudky jiných členských států vymáhat na území členského státu v exekučním řízení i tehdy, vyžadují-li vnitrostátní předpisy pro takové vymáhání prohlášení vykonatelnosti podle předpisu, který se na věc neaplikuje, a je-li jí zachována možnost soudního výkonu rozhodnutí, byť tento způsob je pro ni podstatně méně výhodný, a zda případné neumožnění vedení exekučního řízení jako jednoho ze dvou způsobů výkonu cizího rozhodnutí představuje nepřipustné znevýhodňování rozsudků jiných členských států proti rozsudkům vnitrostátním.

9. Dále má stěžovatelka za to, že s ohledem na čl. 52 nařízení Brusel I *bis* exekučnímu soudu nepřísluší zkoumat, zda úroky byly cizím rozhodnutím přiznány řádně či nikoliv, a je povinen je řádně vymáhat. Nemožnost vymáhání představuje porušení práva na soudní ochranu, neboť jí svědčí vykonatelný exekuční titul, který však nemůže uplatnit pouze proto, že soud, který jej vydal, postupoval v souladu s právem svého státu, a nikoliv s právem státu výkonu rozhodnutí. V rakouském právním řádu není norma, která by stanovila, že v případě stanovení úroků je třeba užít slovního spojení „do zaplacení“ a i rakouský nejvyšší soud úroky přisuzuje bez těchto slov, přičemž se *eo ipso* rozumí, že se platí do zaplacení. V této souvislosti poukazuje na bod 28 recitálu nařízení Brusel I *bis* s tím, že rozhodnutí soudu jiného státu je třeba rozumět a vykládat tak, jak je vykládáno v zemi původu, a příslušným způsobem je upravit. Znemožnění vymáhat úroky z prodlení tak zakládá porušení čl. 39 nařízení Brusel I *bis* a koliduje i s nálezem Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2016 sp. zn. III. ÚS 1320/16 (N 204/83 SbNU 263). Postup krajského soudu porušuje rovněž její právo vlastnit majetek, na který má podle rozhodnutí

rakouského soudu nárok, jakož i princip právní jistoty, a to s ohledem na právní názor Ústavního soudu vyslovený v uvedeném nálezu.

10. Závěrem stěžovatelka namítá porušení práva na řádný proces v tom směru, že krajský soud se nezabýval důvody uvedenými v jejím odvolání, čímž jí upřel řádné přezkoumání usnesení soudního exekutora, a že argumentoval zcela nepřiléhavou judikaturou, neboť ta se týkala výkonu rozhodčích nálezů. Podle stěžovatelky není přiléhavý ani odkaz na odbornou literaturu, neboť ta se týká zákona o mezinárodním právu soukromém, který se zde neaplikuje.

11. Vzhledem k tomu, že krajský soud žádnou otázku Soudnímu dvoru EU nepoložil, stěžovatelka navrhla, aby se na uvedený soud obrátil Ústavní soud s touto otázkou:

„I. Je § 37 odst. 2 písm. b) českého exekučního řádu, který pro výkon zahraničních rozhodnutí vyžaduje prohlášení vykonatelnosti podle přímo použitelného předpisu Evropské unie nebo mezinárodní smlouvy nebo rozhodnutí o uznání, slučitelný s čl. 39 a 41 nařízení Brusel I bis?

II. Je slučitelné s čl. 39 nařízení Brusel I bis, že úroky, které jsou v jednom členském státu rozsudkem přiznány způsobem a ve znění tam obvyklém, nejsou v jiném členském státě vykonatelné z důvodu, že znění rozsudku je dle práva jiného členského státu formulováno nepřesně?“

III.

Vyjádření účastníků a vedlejší účastnice řízení

12. Soudce zpravodaj postupem podle § 42 odst. 4 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), zaslal ústavní stížnost k vyjádření účastníkům a vedlejší účastnici řízení.

13. Krajský soud pouze plně odkázal na obsah svého rozhodnutí.

14. Soudní exekutor uvedl, že mu nepřísluší jakékoliv hodnocení pokynu exekučního soudu udělenému mu podle § 43a odst. 6 exekučního řádu. Je-li nesprávný, lze proti jeho usnesení podat odvolání, což se také stalo. Jde-li o napadené usnesení krajského soudu, soudní exekutor zmiňuje, že se uvedený soud nezabýval stěžovatelčinou argumentací a dospěl k závěrům, jak byly již zmíněny shora, přičemž konstatoval, že byl-li soudní exekutor pro jistinu a náklady nalézacího řízení již okresním soudem pověřen, bude namíste předmětnou exekuci i pro tyto stěžovatelčiny pohledávky zastavit, a že tímto názorem je vázán jak exekuční soud, tak soudní exekutor. Podle soudního exekutora však odvolacímu soudu nepřísluší jej ani exekuční soud zavázat k jakémukoliv postupu v rámci té části řízení, která není předmětem řízení odvolacího. Běžně sice tyto pokyny respektuje, v daném případě nikoliv, protože samotný právní názor je zjevně nesprávný. O svém postupu a jeho důvodech krajský soud informoval v přípise ze dne 3. 5. 2019 č. j. 204 EX 6059/18-242, který zaslal na vědomí stěžovatelce i vedlejší účastnici, která pak zastavení exekuce v pověřeném rozsahu neiniciovala, a tato byla provedena vymožením vymáhaného plnění. Tento přípis soudní exekutor přiložil ke svému vyjádření a s odkazem na něj uzavřel, že ústavní stížnost lze považovat za důvodnou.

15. Vedlejší účastnice se k ústavní stížnosti nevyjádřila.

16. Ústavní soud zaslal tato vyjádření na vědomí a k případné replice. Stěžovatelka v reakci na to sdělila, že tohoto práva nevyužije a že se nadále domnívá, že je ústavní stížnost důvodná.

IV.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

17. Ústavní soud se nejprve zabýval tím, zda jsou splněny procesní předpoklady řízení. Dospěl k závěru, že ústavní stížnost, směřuje-li proti usnesení krajského soudu, byla podána včas oprávněnou stěžovatelkou, která byla účastnicí řízení, ve kterém bylo toto rozhodnutí vydáno. Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatelka je právně zastoupena v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu a její ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 téhož zákona *a contrario*), neboť vyčerpala všechny zákonné prostředky k ochraně svého práva, resp. ve vztahu k tomuto rozhodnutí žádné takové prostředky k dispozici neměla.

18. Domáhá-li se stěžovatelka zrušení pokynu okresního soudu, nejde o rozhodnutí či opatření ve smyslu § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu, neboť jím není (bezprostředně) rozhodováno o právech a povinnostech účastníků řízení. Vzhledem k tomu nutno v této části ústavní stížnost považovat za návrh, k jehož projednání není Ústavní soud příslušný.

19. O právech a povinnostech účastníků řízení bylo rozhodnuto až napadeným usnesením soudního exekutora, nicméně ani v této části není ústavní stížnost přípustná. Jak bude blíže vysvětleno, krajský soud sice toto usnesení potvrdil jako ve výroku věcně správné, své rozhodnutí však postavil na jiném právním důvodu a správností právních závěrů soudního exekutora (resp. pokynu okresního soudu) se vůbec nezabýval. A vzhledem k tomu, že Ústavní soud zrušil napadené usnesení krajského soudu, a tudíž exekuční řízení (minimálně ve stadiu řízení odvolacího) bude dále pokračovat, přičemž krajský soud se v jeho rámci může vyjádřit i k námitkám stěžovatelky, jež uplatnila v odvolání a posléze i ústavní stížnosti (viz sub 9), bylo by v rozporu se zásadou subsidiarity a minimalizace zásahů do činnosti soudů obecných, aby tak činil ještě předtím, než tak učiní krajský soud. Z tohoto důvodu nutno považovat ústavní stížnost v dané části za nepřipustnou podle § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu.

V.

Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

20. Ústavní soud je soudním orgánem ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy), který stojí mimo soustavu obecných soudů (čl. 91 odst. 1 Ústavy); vzhledem k tomu jej nelze, vykonává-li svoji pravomoc tak, že podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy rozhoduje o ústavní stížnosti proti pravomocnému soudnímu rozhodnutí, považovat za další, „superrevizní“ instanci v systému obecné justice, oprávněnou vlastním rozhodováním (nepřímo) nahrazovat rozhodování obecných soudů; jeho úkolem je „toliko“ přezkoumat ústavnost napadených soudních rozhodnutí, jakož i řízení, které jejich vydání předcházelo. Proto nutno vycházet (mimo jiné) z pravidla, že vedení řízení, zjišťování a hodnocení skutkového stavu, výklad podústavního práva a jeho aplikace na jednotlivý případ je v zásadě věcí obecných soudů a o zásahu Ústavního soudu do jejich rozhodovací činnosti lze uvažovat za situace, kdy je dané rozhodování stíženo vadami, které mají za následek porušení ústavnosti (tzv. kvalifikované vady).

21. Ústavní soud připomíná, že ústavní stížností napadeným usnesením krajský soud potvrdil podle § 219 o. s. ř. usnesení soudního exekutora jako věcně správné, aniž by se zabýval právním názorem okresního soudu, jímž je soudní exekutor podle § 43a odst. 6 exekučního řádu vázán, resp. důvody, na nichž stěžovatelka své odvolání postavila, neboť na základě interpretace a aplikace § 37 odst. 2 písm. b) exekučního řádu dospěl k závěru, že předmětné rozhodnutí nelze v exekučním řízení vykonat, nebylo-li českým soudem rozhodnuto o prohlášení vykonatelnosti nebo o jeho uznání. Stalo se tak za situace, kdy tato otázka nebyla řešena v prvostupňovém řízení, účastníci řízení se k ní nijak nevyjadřovali a ani krajský soud jako soud odvolací žádným způsobem skutečnost, že danou otázku považuje za relevantní (rozhodnou), účastníkům neprezentoval, a neumožnil jim tak v daném ohledu skutkově a právně argumentovat. Z pohledu stěžovatelky lze jeho rozhodnutí označit za „překvapivé“, v důsledku čehož uplatnila (mohla uplatnit) svou právní argumentaci, kterou nelze označit za zjevně irelevantní, až v řízení o ústavní stížnosti. Spolu s tím byla zkrácena na svém právu navrhnout, aby se krajský soud obrátil na Soudní dvůr EU s předběžnou otázkou, jak nyní navrhuje Ústavnímu soudu v řízení o ústavní stížnosti.

22. Ústavní soud v nálezu ze dne 31. 7. 2008 sp. zn. I. ÚS 777/07 (N 134/50 SbNU 181 – všechna rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na <http://nalus.usoud.cz>) konstatoval, že *„(n)utnost zpřístupnění odchylného právního názoru účastníkům vyplývá i z faktu, že odvolatel svým odvoláním brojí proti určitému skutkovému stavu a jeho právnímu posouzení, jak k němu dospěl soud prvního stupně; odvolací odpůrce se potom vyjadřuje k argumentaci obsažené v odvolání. Argumentace odvolatele i odvolacího odpůrce se tedy vztahuje k napadenému prvoinstančnímu rozhodnutí, přičemž žádný z nich v době, kdy podává odvolání či vyjádření k němu, nemůže předpokládat, zda odvolací soud zaujme jiný právní názor, jakou bude mít tento právní názor podobu, a jaké skutkové a právní důvody by z hlediska tohoto odlišného právního názoru měly být relevantní.“* Z toho plyne, že uplatní-li odvolací soud právní posouzení věci, které je odlišné od právního posouzení věci soudem prvního stupně, jakož i od předestřené právní argumentace účastníků řízení, a nedá jim příležitost se k němu vyjádřit, porušuje právo na slyšení podle čl. 38 odst. 2 Listiny [srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 27. 1. 2015 sp. zn. II. ÚS 3330/13 (N 18/76 SbNU 283) či ze dne 15. 3. 2010 sp. zn. I. ÚS 2502/09 (N 52/56 SbNU 561)].

23. Ústavní soud by takový postup – přestože nepochybně představuje zásah do ústavně zaručeného základního práva skutkově a (zde především) právně argumentovat, které plyne ze zmíněného čl. 38 odst. 2 Listiny – mohl akceptovat pouze za předpokladu, že by krajský soud výklad příslušného ustanovení exekučního řádu řádně odůvodnil a v tomto rámci by i náležitě zohlednil dopad unijního práva na posuzovanou věc, takže by bylo dostatečně zřejmé, z jakého důvodu nemůže argumentace uplatněná v původním návrhu účastníků před prvostupňovým soudem a v ústavní stížnosti obstát (tedy kdy by šlo o pouhé vyjádření nesouhlasu s příslušnými závěry soudu, jež do případu nepřináší nic „nového“). Z odůvodnění napadeného usnesení však neplyne, že by krajský soud jakkoliv reflektoval přímo aplikovatelnou právní regulaci na úrovni unijního práva, a tudíž není zřejmé, z jakého důvodu mají být relevantní ustanovení nařízení Brusel I *bis* v poměru k vnitrostátním procesním předpisům natolik jasná a nepodmíněná, že jejich výklad nevyvolává důvodné pochybnosti (tedy že jde tzv. *acte clair*) a že nevyvstala potřeba položení předběžné otázky, jak to vyžaduje čl. 267 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „SFEU“).

24. K tomu považuje Ústavní soud za potřebné doplnit, že krajský soud své závěry postavil na tom, že v exekučním řízení lze podle § 37 odst. 2 písm. b) exekučního řádu vykonávat pouze ta cizí soudní rozhodnutí, u nichž bylo vydáno prohlášení vykonatelnosti podle přímo použitelného předpisu EU nebo mezinárodní smlouvy nebo rozhodnuto o uznání, a že tato podmínka splněna nebyla. Tento výklad vychází z doslovného znění uvedeného ustanovení (a zřejmě i z toho, že po přijetí nařízení Brusel I *bis* zákonodárce nepřistoupil k jeho novelizaci, což je ovšem z hlediska právní povahy nařízení Brusel I *bis* irrelevantní). Krajský soud tak pominul možnost eurokonformního výkladu tohoto ustanovení, vycházející z vývoje právní úpravy na úrovni EU a v tom rámci zejména smyslu a účelu přijetí nařízení Brusel I *bis* členskými státy, v neposlední řadě pak skutečnost, že uvedené nařízení je pro Českou republiku (její orgány) závazné a přímo (přednostně) použitelné (srov. i bod 6 jeho preambule).

25. V této souvislosti je především nutno zdůraznit, že dřívější nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. 12. 2000 o soudní příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (nařízení Brusel I) pro výkon cizích rozhodnutí vyžadovalo prohlášení vykonatelnosti (*exequatur*), tuto úpravu však členské státy považovaly za nevyhovující, neboť šlo o překážku volného pohybu rozhodnutí podle čl. 81 SFEU (k tomu z pohledu primárního práva EU viz nejnověji Liakopoulos, D. *Integration and Cooperation of International and European Private Law according Charter of the Fundamental Rights of the European Union*. Cuadernos de Derecho Transnacional, sv. 11, č. 2, roč. 2019 se zdůrazněním principu vzájemného uznání zejm. na s. 158 a násl.).

26. To je proto také důvodem, proč členské státy tuto dosavadní úpravu výslovně nahradily na základě nařízení Brusel I *bis* přímým výkonem rozhodnutí (čl. 39), tj. jeho vykonatelností v jiném členském státě, aniž je vyžadováno prohlášení vykonatelnosti. K vykonatelnosti nyní podle výslovné úpravy v čl. 53 tohoto nařízení postačuje předložit formulářové osvědčení podle přílohy I k nařízení vydané soudem země původu vykonávaného rozhodnutí. Tato změna (*derogatio subrogans*) je považována za zásadní posun ve vývoji evropského civilního procesu (podrobně k tomu s obsáhlým přehledem názorů na odstranění řízení ve věci *exequatur* a možností odepření výkonu viz Domej, T. *Die Neufassung der EuGVVO. Quantensprünge im europäischen Zivilprozessrecht*. Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht / The Rabel Journal of Comparative and International Private Law, sv. 78, č. 3, roč. 2014, s. 508-550, zejm. s. 510-521). Vykonatelnost tedy nastává *ipso iure*, přičemž dochází k obrácení pozic, kdy se věřitel již nemusí vykonatelnosti domáhat, aktivní musí být naopak dlužník, chce-li vykonatelnost přeshraničního soudního rozhodnutí odvrátit (viz Pauknerová, M.: *Evropské mezinárodní právo soukromé*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 125; srov. i Pohl, M.: *Die Neufassung der EuGVVO – im Spannungsfeld zwischen Vertrauen und Kontrolle*, Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrechts, č. 2, roč. 2013, s. 112; Liakopoulos, D. *cit. dílo*, s. 160, bod 29). Ke své obraně má nyní dlužník k dispozici procesní prostředky státu původu rozhodnutí (*court of origin*) zejména podle čl. 43 a násl. nařízení Brusel I *bis* (viz k tomu Hovaguimian, Ph. *The enforcement of foreign judgments under Brussels I bis: false alarms and real concerns*. Journal of Private International Law, sv. 11, č. 2, roč. 2015, s. 212-251, zejm. s. 210 a násl., s. 234 a násl.).

27. Ústavní soud dále poukazuje zejména na bod 4 preambule nařízení Brusel I *bis*, podle něhož „[u]rčité rozdíly mezi vnitrostátními pravidly pro určení příslušnosti

a pro uznávání rozhodnutí ztěžují řádné fungování vnitřního trhu. Je nezbytné přijmout ustanovení, která umožní sjednotit pravidla pro určení příslušnosti v občanských a obchodních věcech v mezinárodním ohledu a zajistí rychlé a jednoduché uznávání a výkon rozhodnutí přijatých v členských státech“, a na bod 26, v němž se uvádí, že „[v]zájemná důvěra při výkonu spravedlnosti v Unii odůvodňuje zásadu, že rozhodnutí vydaná v některém členském státě by měla být uznána ve všech členských státech, aniž by bylo vyžadováno zvláštní řízení. Dále snaha o menší časovou náročnost a finanční nákladnost přeshraničních sporů odůvodňuje zrušení prohlášení vykonatelnosti před výkonem rozhodnutí v dožádaném členském státě. V důsledku toho by mělo být rozhodnutí vydané soudy členského státu považováno za rozhodnutí vydané v dožádaném členském státě.“

28. Jak patrně z výše uvedeného, nařízení Brusel I *bis* je postaveno na dosažené úrovni vzájemné důvěry při výkonu spravedlnosti v rámci justiční spolupráce v civilních věcech s mezinárodním prvkem (čl. 81 SFEU), podpořené sblížením vnitrostátních procesních institutů. To umožňuje uplatnění presumpce řádného soudního řízení v členském státu EU, kdy soudní rozhodnutí jiného členského státu má (v zásadě) stejný procesní status (podléhá stejnému zacházení) jako rozhodnutí tuzemské. Princip stejného zacházení, který v těchto souvislostech Soudní dvůr EU (veden bodem preambule 4, popř. bodem 21 nařízení Brusel I *bis*) pojímá extenzivně, nepřepokládá, a ani nepřipouští, aby skladba orgánů výkonu tuzemských soudních rozhodnutí byla jiná než v případě soudních rozhodnutí jiného členského státu, a odlišné zacházení by nebylo ani v souladu s legitimním cílem tohoto nařízení, jak je vyjádřen v bodu 26 preambule, jímž je snaha o menší časovou náročnost a finanční nákladnost výkonu cizího soudního rozhodnutí, tedy o určitou „kompenzaci“ horšího postavení věřitele v přeshraničním styku. Princip rovného zacházení je rovněž podporován antidiskriminačním nastavením Listiny základních práv Evropské unie ve smyslu čl. 20 a 21 ve vazbě na čl. 51 odst. 1.

29. Z výše uvedených důvodů Ústavní soud uzavírá, že podle jeho názoru v otázce institucionální složky výkonu soudních rozhodnutí nařízení Brusel I *bis* neponechává členským státům žádný prostor pro diskreci (ani žádnou rozumnou pochybnost ve smyslu rozsudku Soudního dvora EU ze dne 6. 10. 1982 sp. zn. C-283/81 ve věci *CILFIT*, body 16, 21) v neprospěch soudních rozhodnutí ostatních členských států EU. Příslušná ustanovení tohoto předpisu jsou přitom natolik jasná, že v případě jejich výkladu v tomto ohledu nevznikají důvodné pochybnosti. Nicméně mezi kompetence Ústavního soudu nepatří podávat závazný výklad práva EU (srov. čl. 87 Ústavy), a tudíž nemůže předjímat další postup krajského soudu po zrušení jím vydaného usnesení, a zasahovat tak do jeho nezávislé rozhodovací činnosti. Ovšem v případě, že by jeho názor na interpretaci a aplikaci nařízení Brusel I *bis* byl odlišný od názoru Ústavního soudu, nebylo by možné věc považovat za *acte clair*, a tudíž by bylo jeho povinností obrátit se s předběžnou otázkou na Soudní dvůr EU, jinak hrozí kolize jím vydaného rozhodnutí s právem EU a porušení závazků, které České republice plynou z členství v EU.

30. Z hlediska ústavnosti (konkrétně práva na řádný proces) pak nemůže odůvodnění napadeného usnesení obstát ani ve zbývající části, kde krajský soud argumentuje judikaturou Nejvyššího soudu a odbornou literaturou. Tyto odkazy jsou zjevně nepřiléhavé, neboť usnesení sp. zn. 20 Cdo 1349/2016 se týkalo výkonu rozhodnutí vydaného soudem ve Spojených státech amerických a podléhalo právnímu režimu § 14 až 16 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, v případě kterého není postup podle exekučního řádu možný. V usnesení sp. zn. 20 Cdo 3422/2017 Nejvyšší

soud řešil otázku nákladů řízení, přičemž v této věci šlo o výkon rozhodčího nálezu podle Úmluvy o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů (č. 74/1959 Sb.; dále jen „Newyorská úmluva“), a také usnesení sp. zn. 20 Cdo 5882/2016 se týkalo výkonu rozhodčího nálezu podle Newyorské úmluvy, případně podle Smlouvy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o právní pomoci poskytované justičními orgány a o úpravě některých právních vztahů v občanských a trestních věcech (č. 209/1993 Sb.). V těchto případech byl postup obecných soudů namístě, neboť zde hovořit o takovém stupni důvěry mezi signatářskými státy Newyorské úmluvy, jaká se předpokládá ve vztazích mezi členskými státy EU, nelze, s čímž ostatně koresponduje její čl. III, který připouští odchylný režim výkonu rozhodnutí pro zahraniční a tuzemské rozhodčí nálezy, jeho podmínky pouze nesmějí být „podstatně tíživější“. Odkazovaná pasáž odborné literatury se k danému problému nevyslovuje vůbec.

31. Z výše uvedených důvodů nelze odlišný postup v případě výkonu soudního rozhodnutí jiného členského státu EU odůvodnit potřebou ochrany dlužníka v exekučním řízení, k čemuž možno dodat, že i v takovém řízení jsou dlužníková práva dostatečně chráněna. Samotný dlužník se může domáhat odepření uznání cizího rozhodnutí či odepření jeho výkonu podle čl. 45 a násl. nařízení Brusel I *bis*, nadto splnění všech předpokladů stanovených zákonem, resp. nařízením Brusel I *bis* (srov. čl. 41 odst. 2, čl. 42 a 45), pro vedení exekuce soudním exekutorem podléhá i bez návrhu soudní kontrole (viz § 43a odst. 6 exekučního řádu).

32. Poukazuje-li stěžovatelka na rozdílné rozhodování obecných soudů v jejich obdobných exekučních věcech, a je-li tomu skutečně tak, jde o jev nepochybně nežádoucí, nicméně z hlediska tohoto řízení je podstatné, zda právě ústavní stížností napadené rozhodnutí obstojí v testu ústavnosti. Rozhodnutí obecného soudu nezavazuje jiný soud v jiné, byť právně a skutkově shodné věci, přičemž z toho plynoucí případná diformita rozhodnutí je záležitostí v první řadě sjednocující judikatury Nejvyššího soudu, takže námitka jiného právního názoru ve vztahu k takové věci má proto charakter jakékoliv jiné námítky, s níž jsou obecné soudy povinny se v přezkoumatelné míře vypořádat, přičemž Ústavní soud není povolán posuzovat jiné rozhodnutí než to, které bylo ústavní stížností napadené. Nepřísluší mu proto hodnotit, které z diformních rozhodnutí je po právu [viz např. usnesení ze dne 23. 1. 2014 sp. zn. III. ÚS 1900/13 (U 1/72 SbNU 557)].

33. Z uvedených důvodů Ústavní soud podle § 82 odst. 1 zákona o Ústavním soudu ústavní stížnosti, směřuje-li proti usnesení krajského soudu, vyhověl a napadené rozhodnutí podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušil, a to pro porušení čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny.

34. Ve zbývajících částech Ústavní soud ústavní stížnost odmítl podle § 43 odst. 1 písm. d) a e) zákona o Ústavním soudu. A protože nebylo možné očekávat od ústního jednání další objasnění věci, Ústavní soud od něj podle § 44 věty první zákona o Ústavním soudu upustil.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 8. dubna 2021

Jan Filip
předseda senátu

